

Ενότητα 5 Ασφαλώς... κυκλοφορώ

Μάθημα κυκλοφοριακής αγωγής

Σύνθετες λέξεις

Η λέξη που δημιουργείται αν ενώσουμε δύο απλές λέξεις λέγεται σύνθετη.
Κάθε λέξη που δεν είναι σύνθετη είναι απλή.

π.χ. παιδί (απλή λέξη)

πλουσιος + παιδί → πλουσιόπαιδο (σύνθετη λέξη)

Οι απλές λέξεις που ενώνονται λέγονται συνθετικά.

π.χ. βουνό + κορφή → βουνοκορφή

(απλή) (απλή) (σύνθετη)

α' συνθετικό

β' συνθετικό

Τι να προσέξω στην ορθογραφία!!!

Τοπλές φορές κατά τη σύνθεση δύο λέξεων γίνεται κάποια αλλαγή. Τα δύο συνθετικά ενώνονται με το φωνήν ο.

π.χ. μπαλκόνι + πόρτα → μπαλκονόπορτα

Ελλειπτικές προτάσεις

- Φεύγουμε αύριο το πρωί!

- Καλό ταξίδι!

Η πρόταση Καλό ταξίδι είναι ελλειπτική. Ελλειπτική λέγεται η πρόταση από την οποία λείπει ένας ή περισσότεροι από τους κύριους όρους· δηλαδή το ρήμα, το υποκείμενο ή το κατηγορούμενο επειδή εννοούνται εύκολα από τα συμφραζόμενα.

π.χ. - Φεύγουμε αύριο το πρωί!

- (Σας εύχομαι) Καλό ταξίδι!

Στο δρόμο για το Σωτήρη

Οι εγκλίσεις του Ενεστώτα

Οριστική - Υποτακτική - Προστακτική

Οι διάφορες μορφές που παίρνουν τα ρήματα για να μας δείξουν τι ακριβώς θέλει να πει το υποκείμενό τους λέγονται εγκλίσεις. Οι εγκλίσεις των ρημάτων είναι οι εξής: η οριστική, η υποτακτική και η προστακτική.

- Όταν θέλουμε να δείξουμε ότι κάτι είναι βέβαιο ή πραγματικό, τότε χρησιμοποιούμε την οριστική.
π.χ. Ο Μιχάλης κοιτάζει το τρένο. (οριστική)
- Όταν θέλουμε να δείξουμε κάτι που θέλουμε ή περιμένουμε να γίνει, τότε χρησιμοποιούμε υποτακτική.
π.χ. Να κοιτάζεις τη δουλειά σου. (υποτακτική)
- Όταν θέλουμε να παρακαλέσουμε, να προτρέψουμε ή να διατάξουμε κάποιον να κάνει κάτι, τότε χρησιμοποιούμε προστακτική.
π.χ. Κοιτάζε λίγο αυτό που σου δείχνω. (προστακτική)

Η υποτακτική σχηματίζεται βάζοντας μπροστά από το ρήμα ένα από τα μέρια ας, να ή έναν από τους συνδέσμους αν, εάν, για να, όταν, άμα, μήπως, πριν κ.ά ή το απαραντικό μη(ν).

Η προστακτική έχει μόνο β' ενικό και β' πληθυντικό πρόσωπο.
Η προστακτική έχει μόνο 3 χρόνους. ενεστώτα, αδριστό και παρακείμενο.

Ενεστώτας			
	Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική
εγώ	κοιτάζω	να κοιτάζω	-
εσύ	κοιτάζεις	να κοιτάζεις	κοιτάζε
αυτός, αυτή, αυτό	κοιτάζει	να κοιτάζει	-
εμείς	κοιτάζουμε	να κοιτάζουμε	-
εσείς	κοιτάζετε	να κοιτάζετε	κοιτάζετε
αυτοί, αυτές, αυτά	κοιτάζουν	να κοιτάζουν	-

Τι να προσέξω στην ορθογραφία!!!

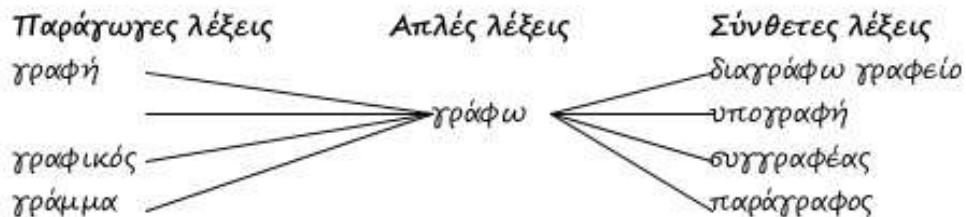

Προσέχουμε την ορθογραφία των καταλήξεων των ρημάτων στην προστακτική.

▪ -είτε π.χ. βρίσκω	→	βρείτε
χάνομαι	→	χαθείτε
▪ -ήστε π.χ. σταματώ	→	σταματήστε
απαντώ	→	απαντήστε
▪ -ίστε π.χ. ορίζω	→	ορίστε
σκολίζω	→	σκολίστε

Οικογένεια λέξεων

Όλες οι λέξεις που παράγονται από την ίδια απλή λέξη ανήκουν στην ίδια οικογένεια λέξεων. Οι λέξεις αυτές μπορεί να είναι παράγωγες ή σύνθετες.

Ένα αλλιώτικο Ττάρκο!

Ουδέτερα ουσιαστικά σε -μα

Τα ουδέτερα ουσιαστικά σε -μα είναι ανισοσύγχρονα, δηλαδή δεν έχουν τον ίδιο αριθμό συλλαβών σε όλες τις πτώσεις.

Συγκεκριμένα, έχουν μία συλλαβή παραπάνω στη γενική του ενικού αριθμού και σε όλες τις πτώσεις του πληθυντικού αριθμού.

π.χ. το βήμα – του βήματος
τα βήματα – των βημάτων

Ενικός αριθμός		
ονομ.	το βήμα	το άγαλμα
γεν.	του βήματος	του αγάλματος
αιτ.	το βήμα	το άγαλμα
κατ.	- βήμα	- άγαλμα

Πληθυντικός αριθμός		
ονομ.	τα βήματα	τα άγαλματα
γεν.	των βημάτων	των αγαλμάτων
αιτ.	τα βήματα	τα άγαλματα
κατ.	- βήματα	- άγαλματα

Τι να προσέξω στην ορθογραφία!!!

Τα ουδέτερα ουσιαστικά που λήγουν σε - μα και παράγονται από ρήματα των οποίων ο χαρακτήρας του θέματος είναι π, β, φ, περιγράφονται με δύο μ (-μμα)

π.χ. βλέπω βλέμμα δένω δέμα
γράφω γράμμα αλλά^{οργώνω} οργώμα

Ρόδα είναι και γυρίζει

Ο στιγμιαίος μέλλοντας της παθητικής φωνής

Το ρήμα που αναφέρεται σε κάτι που θα γίνεται στο μέλλον χωρίς στιγμή (μία φορά), είναι σε χρόνο στιγμιαίο μέλλοντα ή συνοπτικό μέλλοντα, δηλαδή αλλιώς λέγεται.

Ο στιγμιαίος μέλλοντας της παθητική φωνής στην οριστική κλίνεται ως εξής:

Στιγμιαίος μέλλοντας	Παθητική φωνή
θα γραφτώ	
θα γραφτείς	
θα γραφτεί	
θα γραφτούμε	
θα γραφτείτε	
θα γραφτούν	